

de les eleccions, anar al Parlament... L'única cosa que no volen, sembla, es ésser ministres. Però això es perquè no volen o perquè no poden? Es igual. El que fa pena de considerar es això: que En Cambó es lo mateix que l'Acció Catalana, amb la sola diferència que En Cambó es un polític amb idees clares i En Rovira es la pura verbositat inexistente i imponderable. Ara es diu independentista! Independentistes de que? Independentistes d'En Cambó? A la «Revista de Catalunya», En Josep Pla ha escrit sobre aquesta verbositat desenfrenada i irresponsable la paraula justa: «maximalisme verbal». I tan verbal!

L'enorme responsabilitat d'una posició aixís prové de que tot hi havent-hi ja un home indiscutible que fa la política de l'Acció Catalana, els homes discutibles d'aquest partit, homes inoperants, sentimentals, confusos i verbals, no el deixen fer. Està bé que no fassin. En realitat, no poden ni podran mai fer res. El que es abjecte es que no deixin fer, que distreguin la gent, l'enganyin i la mantinguin en un terreny, sense pena ni glòria, sense interessos i sense dignitat, en un terreny incest, favorable a totes les desilusions mortals.

Pel cantó d'En Macià, fan la mateixa tàctica. No deixen fer. No fan. Es diuen un partit d'acció, critiquen l'impaciència, diuen que l'home és un animal pacient i resignat, Això està be una temporada, pot ésser una reculada per fer un salt més àgil. Però després? No s'ha de fer res més? Per quina temporada la volen deixar, la seva acció? Volen que els catalans ens instruïm més, encara, del que ens hem instruit? Si ells creuen que el catalanisme ha guanyat, no es hora de demostrar-ho? Es per aquestes raons de pes i per aquestes preguntes que ningú podrà contestar satisfactoriament que convindria, al menys que cambiessin el ròtoll del Partit i es digués, en lloc d'Acció Catalana, Inacció Catalana. D'aquesta manera, la gent d'acció marxaria dreta per el seu camí i el cant de les sirenes de l'acció verbal deixaria de distreure a la gent i trencaria l'encantament dels il·lusos d'aquest partit.

I la gent ha de fer un esforç i rompre amb aquests hàbits mentals que requereixen la «nuance» i l'eufemisme per viure sense sotrac. Les persones que creuen que és possible encara avui la política d'evolució i de negociació son pregades de posar-se a les ordres d'En Cambó. En Cambó està en condicions de prometre un cel arancelari i orfeonístic — o sardanístic — amb un joc de delícies inacabables. Les persones de dignitat i d'Acció, les que no se satisfan de l'exterior de les coses i han meditat els nostres principis i la *constant* que per la nostra política representa *tota política espanyola* monàrquica o republicana, son pregades de posar-se a l'entorn d'En Francesc Macià i treballar incansablement per Catalunya.

Elogi de la guerra

Parlar de guerra en un país com el que nosaltres habitem en aquest moment, sembla, més que una gosadia, un renec. La monstruositat de la gran guerra passada, encara avui, mostra ses petjades afroses, damunt del llom sagnós de la França. Els cors estan llatzerats i els plors no han cessat encara.

Hi ha guerres i guerres, però.

Lo que acabem de presenciar sota el nom de «Gran Guerra Europea», es pot dir que no ha estat una guerra. Ha estat una visió dantesca de proporcions fabuloses; ha estat, millor encara, l'Apocalipsi profetitzada. L'esperit malèfic del món va posar en pugna la gènera humana per mor que ella per si sola anés al complet anihilament.

No és doncs d'aquesta mena de guerres de les quals jo vull fer l'elogi. No és la guerra eixorca, la destrucció per sistema, la catàstrofe fatídica, que jo vull elogiar. Si ho fes seria foll de solemnitat.

Guerra, és cert, moltes vegades, vol dir crim col·lectiu. Però la significació que jo li dono referint-me a una guerra d'ideal, és ben altra. Jo entenc que una guerra per un poble representa l'acceptació d'un mal menor saludable. De la mateixa manera que un cos malalt admet voluntariament el mal menor d'una medicina desagradable, el cos d'un poble també pot admetre el mal menor d'una guerra. I és que la medicina, com la guerra, té per objecte portar la salut autèntica i definitiva del cos.

D'aquesta mena de guerres doncs, és de les que vinc a fer l'apologia. Lo millor que pot fer un malalt per curar, és saber fer l'elogi del medicament. Catalunya, el nostre poble, és un cos malalt, un cos envaït pel microbi corrupte de l'opressor. Lo que cal doncs, per guarir aquesta maluria, és estar frisós de prendre el remei, la medicina. I aquest remei, aquesta medicina, és no altra cosa que la guerra. La nostra guerra. La guerra dels catalans.

Dos pobles hi ha, per no citar-ne més, damunt la novella Europa que, plena o parcialment, acaben de recobrar la llibertat. Vull dir Irlanda i Polònia.

Qualsevol que hagi volgut escatir el perquè aquests dos pobles han aconseguit el seu ideal, constatarà que ha sigut per què han viscut centúries llargues *rendint un culte fervorós a la guerra*.

Si Catalunya, el nostre poble, no s'hagués tornat massell després d'haver perdut les llibertats; si Catalunya hagués rendit, durant les dues centúries darreres, *un culte fervorós a la guerra*, avui tindria com Irlanda i com Polònia la seva independència.

No hem d'anar pero, a fer una elegia ploranera de tot allò que s'hauria pogut fer i no s'ha fet. No hi guanyariem res.

Es clar que escauria retreure, no sols la dessídia que ens ha tornat masells i insensibles, sinó també les diverses i repetides equivocacions comeses pels nostres antecessors. Però ja hem dit que això deixariem de retreure-ho. Sempre ha estat entorpidor i conseqüència de feblesa l'acontentar-se amb planys i queixes, i passar-se la vida comptant i recomptant els greuges rebuts. Ço que cal ara, com deiem, és establir el culte de la guerra. Agenollar-nos en l'altar del sacrifici. Aquesta guerra, aquest sacrifici, que porta les llibertats als pobles.

Establir un culte...

Els qui han estat enamorats, saben bé ço que vol dir establir un culte. Adorar una donzella és un culte que, qui més qui menys, tot-hom ha professat. Potser no hi ha ningú dels presents que no hagi ofrenat un dia o altre almenys una toia de sospirs a l'altar de l'Amor.

El culte doncs és això, passió, desfici, impaciència...

Jo també en professo un de culte, però aquest culte no és pas l'adoració d'una noia. Jo professo el culte de la guerra. I com que tinc coloquis amorosos amb madona Sacrifici, i passejo amb ella pel regne meravellós del somni, he fet de l'ideal de guerra el meu amor. Per això, a la manera del qui està enamorat, que només en passar pel carrer on viu l'estimada ja és sent el seu cor xarbotar com el pit d'un cavall, jo quan vaig en mes excursions sentimentals pels carrers obscurs i tortuosos del Barri Llatí, sento també que el pit s'em remou i se m'arboria només al record d'aquells magnets herois de la revolució francesa que, folls d'ideal, famèlics de llibertat, tornaven el seu pit en rosells de sang per ofrenar-les a un pom a la Pàtria.

Cal doncs preparar el cor al sacrifici. Cal fundar la religió dels soldats de la Pàtria. Els catalans que volem veure la nosra terra lliure, havem de preparar-nos, si cal, a morir. La carnadura d'heroi es una cosa que es cultiva talment com les coses de l'esperit. Aprendre d'estimar sensualment el sacrifici, no és més que justificar l'amor que sentim per Catalunya. S'ha dit que l'home enamorat és el més benhaurat dels humans si pot tenir ocasió de morir per l'estimada. La nostra estimada és Catalunya i si l'estimem de debò hem de morir per ella.

Quan algú evoca la figura simbòlica de Tadeu Kosciuszko, l'heroi nacional polonés, o be la de Mac Sweeney, el màrtir d'Irlanda, el meu cor sent aquella passió perdonable de l'enveja llegendària. En les hores febroses de la meva primicera adolescència, quan jo estimava una donzella, em passava una cosa pareguda. Morir com Romeu en l'ara de l'Amor, hauria sigut la meua felicitat. I això és molt comprensible. L'home no voldria anar-s'en mai d'aquest món, voldria restar-hi immortal, i l'única manera de romandre-hi per a sempre més, és morint corporalment i deixant el nom escrit en les rengleres dels herois.

Un mal concepte de ço que vol dir apel·lar a la violència per aconseguir un ideal, ha portat a descredit les paraules guerra i revolució que tan anàlogues són l'una i l'altra. Aquest desprestigi moral cal que és vindiqui, cal que es resauri: Jo que amb la raó de la Causa catalana he après lo que serà la nostra guerra, aquest prestigi de la violència l'he restaurat ja al meu dedins. Hi ha qui veu soldats desfilant en pas de marxa i sent desseguit a la boca la repugnància d'un imperialisme despòtic. Aquell és que no té un ideal que s'hagi de reivindicar per la violència. Jo quan veig soldats que van a la guerra, com que jo si fos la nostra hi aniria amb ideal, m'imagino que aquells soldats també hi van i per avui amb sa passada se m'emporten el meu esperit.

Una de les joies més grans de la joventut ha d'ésser anar amb gust a la guerra. Ara que sóc jove, sóc fort, i tinc carnadura de soldat, comprenc be perquè en aquells pobles de magna civilització que foren Grècia i Roma, l'afront més gran per un ciutadà era el negar-

li el dret a ésser soldat de la pàtria. I això els que havem tingut d'anar per força a servir una pàtria que no és la nostra, una pàtria que pel contrari odiem, encara ho comprenc més. La copa de fel més amarga que he begut en la meua vida, ha estat l'haver tingut de besar, o fer veure que besava, la bandera del nostre opressor ara i adés tenyida amb sang de milers de catalans assassinats.

Ai però si aquella hagués estat la bandera de la meua Pàtria.

Farà cosa d'un any, el 14 de Juliol de 1922, a Long-Champs, un dia de revista militar francesa, vaig sentir també una de les enyorances més punyidores que mai puguí sentir. Una bandera victoriosa, tota espellifada i malmesa per la lluita, anava davant dels soldats com un brot d'ideal. La França aclamava amb excjtament el pas d'aquells obrers abnegats de la pàtria. Jo em dalia... Aquells herois tenien la feina feta. La seva bandera era espellifada — la nostra massa nova. Ja fora hora que, tenyida de sang i esflagarsada, la duguessim nosaltres també victoriosa i plena de llores. Cal que el jovent actual de Catalunya no deixem per més tard lo que ja tindria d'estar fet. Jo us exhorto des d'ara a preparar el vostre cor; a cultivar les vostres forces; a enamorar-vos de madona Sacrifici; a embriagar-vos d'ideal. L'hora s'atança. Si no es presenta ella, l'anirem a cercar nosaltres. Som els obrers de la Pàtria, i com el treballador que abans de començar es predisposa i s'anima, així ho hem de fer ara. Quan estiguem tots a punt, amb un va-i-tot mascle i segur, aconseguirem la independència de Catalunya.

Actuació indigna

Suposàvem que en els dies tràgics i dolorosos que viu la nostra Catalunya, tots els catalans, sentint-se components d'una mateixa família abatuda per la dissort, fills d'una mare a qui un enemic indigne i barroer fa sofrir tots els escarnis i totes les vexacions, no tindrien altre afany ni propòsit que el d'acabar d'una vegada per sempre amb tal oprobri, i arborats d'entusiasme i de coratge, trobarien ràpidament els mitjans precisos per posar fi a tanta iniquitat, a tants dolors, a tanta vergonya.

Era d'esperar que aquell amoral i denigrant «Dela-teu!» escrit i recomenat — oh, vergonya! — per un periòdic de Catalunya, mai més no podria ésser practicat entre catalans. Que per sobre de totes les renunciacions, de totes les ambicions, de tots els plans inconfessables, hi planaria un sentit de dignitat y de patriotisme que faria impossible la pràctica de tan baix i rastrer procediment.

Unes cròniques de Catalunya aparegudes gairebé els mateixos dies al «The Times» de Londres i a «Le Temps» de Paris, i com si obeïssin a una mateixa inspiració, ens han fet sentir la tristesa punyenta del desengany.

Deia «The Times»:

«El perill està en això, en que el moviment català que fins ara es resumia en una petició d'autonomia local i el restabliment d'antics privilegis, pren ràpidament un caràcter separatista.

Fins avui cap signe de revolta violenta contra el govern. Precisa, no obstant, citar l'antic diputat català a les Corts d'Espanya Sr. Macià, qui deportat a Perpinyà hi està enrolant desertors de l'exèrcit espanyol per a una guerra contra Espanya.

Però és quasi segur que el govern francès no permetrà cap aventura dintre el seu territori.

El moviment català té, sobre tot, necessitat d'un director. El Sr. Cambó va retirar-se de la política quan va veure que els extremistes prenen la major importància. Ara viu a l'estranger. Potser espera que la crisi arribi a un punt tal que ell pugui entrar de nou a la política i pendre la direcció d'un partit.»

Deia «Le Temps»:

«Apart d'aquesta irritació d'ordre sentimental (parla de l'engany sofert per Catalunya), els catalans tenen també altres motius més prosaics de queixa. La política econòmica del Directori i molt especialment el tractat de comerç firmat amb Alemanya, han creat en el sí de la indústria catalana una crisi molt forta. Atacats en la seva llibertat i en els seus interessos, una part important de la població, desitjosa de lliberar-se de les persecucions actuals, simpatitza amb tots els elements que prediquen la revolta contra el govern de Madrid. Aquets elements tenen a Espanya un caràcter comunista, i estan en rapport directe amb Moscou. L'Almirall Magaz president interí del Directori, n'ha fet alusió en un discurs pronunciat després dels successos de Vera. Es cert que els sindicalistes-comunistes, abans contraris del catalanisme i sovint utilitzats per els governs de Madrid contra els autonomistes catalans, estan avui en